

Asia: VN/34558/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi rakentamislain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentteja rakentamislain muutoksista

Näkövammaisten liitto on Suomen näkövammaisyhdistysten yhteistyöjärjestö, joka edistää sokeiden ja heikkonäköisten ihmisten oikeuksien toteutumista, tuottaa erityispalveluja ja toimii Suomessa asiantuntijana näkövammaisuuteen ja näkemiseen liittyvissä asioissa. Suomessa näkövammaisia on noin 55 000.

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus

Näkövammaisten liitto muistuttaa ympäristöministeriötä YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevasta yleissopimuksesta ja sen velvoitteista. YK:n vammaissopimus on voimassa laintasoisena.

Esteettömyyttä ja saavutettavuutta käsittelee YK:n vammaissopimuksen artikla 9. Artiklan 2 Määritelmät mukaan kaikille sopiva suunnittelu tarkoittaa tuotteiden, ympäristöjen, ohjelmien ja palvelujen suunnittelua sellaisiksi, että kaikki ihmiset voivat käyttää niitä mahdollisimman laajasti ilman mukautuksia tai erikoissuunnittelua. YK:n vammaiskomitea määrittelee yleiskomentissa nro. 6 (2018) kaikille sopivan suunnittelun sisältyvän ennakkoon palveluiden ja tuotteiden sekä ympäristöjen systeemiin sekä prosesseihin kuuluvaksi.

Ympäristöministeriön lausuntopyynnön jakelussa oli vammaisjärjestöistä mukana vain Vammaisfoorumi ry. Vammaisten henkilöiden ja vammaisjärjestöjen osallistamisvelvoite on kirjattu YK:n vammaissopimuksen 4 artiklan 3 kohtaan. Osallistamisen tulee olla riittävän laajaa, mikä ei tämän lausuntopyynnön jakelussa toteutunut.

Esteettömyys ja rakentamisen lupakynnyksen nosto

Näkövammaisten liitto ilmaisee huolensa esitetystä rakentamisen lupakynnyksen nostosta ja niin sanotusta hallinnollisen taakan kevennyksestä.

Esteettömyysasetuksen (241/2017) velvoitteet koskevat vain rakentamislupaa edellyttäviä uudiskohteita ja korjaushankkeita. Näin ollen lupakynnyksen nosto hidastaa rakennuskannan uudistamista esteettömäksi.

Esityksen yhtenä tavoitteena on keventää hallinnollista taakkaa ja vähentää byrokratiaa. Tähän pyritään muun muassa rajaamalla rakentamislupaan liitettäviä tietoja. Rajaamisen sijaan Näkövammaisten liitto esittää esteettömyyselvityksen sisällyttämistä lupahakemuksen liitetietoihin. Selvityksen tulee kattaa sekä uudis- että korjauskohteissa koko kiinteistö rakennuksineen ja kulkureitteineen.

Näkövammaisten liitto esittää, ettei rakentamislain lupakynnystä nosteta ja että esteettömyysasetuksen uudistaminen aloitetaan viivytyksettä. Esteettömyysasetuksen puutteellisuus ja kapea-alaisuus on todettu ympäristöministeriön asettamassa esteettömyystyöryhmässä talvella 2022–2023. Esteettömyystyöryhmän havainnot on kirjattu Rakennettu ympäristö kaikille -raporttiin.

Lisäksi Näkövammaisten liitto esittää, että rakentamislain 35 §:n asetuksenantovaltuutta lavennetaan siten, että asetuksella voidaan säätää kaikkien erityisryhmien tarpeiden mukaisista velvoittavista esteettömyysvaatimuksista.

On myös huomattava, etteivät rakentamislaki ja esteettömyysasetus edelleenkään takaa kaikille YK:n vammaissopimuksen kohderyhmille ihmisoikeutta esteettömään ympäristöön. Näkövammaisten liitto on huolestunut ympäristöministeriön hitaudesta YK:n vammaissopimuksen toimeenpanossa.

Vammaisvaikutusten arviointi

Esityksen vaikutuksia on arvioitu talouden, viranomaisten toiminnan ja ympäristön osalta. Muut yhteiskunnalliset vaikutukset -kohdassa todetaan, ettei ehdotetuilla muutoksilla ole sukupuolivaikutuksia.

Esityksessä ei ole arvioitu vammaisvaikutuksia eikä perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia. Näiden arviointi mainitaan valtioneuvoston julkaisussa 66/2022. Kyseisessä julkaisussa ovat omat alaluvut perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arvioinnista ja vammaisvaikutusten arvioinnista. Vaikutusarviointiohjeessa todetaan, että vammaisten ihmisten kannalta merkittäviä kysymyksiä voi liittyä moniin eri osa-alueisiin. Tältä osin esityksen vaikutusarviointia on hyvä täydentää.

Lisätietoja

esteettömyysasiantuntija Juha Sylberg juha.sylberg@nakovammaistenliitto.fi, 050 596 5025

2. Esityksen mukaan Ilmastaselvityksessä tulisi raportoida uuden rakennuksen hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki. Asetusvalmistelun helpottamista varten kysymme, tulisiko näkemyksesi mukaan vähähiilisyyssarviointi tehdä rakennukselle sekä rakennuspaikalle (rakennuspaikalla tarkoitetaan mm. rakennuksen perustuksia), vaikka hiilijalanjäljen raja-arvot on suunniteltu koskevan vain rakennusta?

Vastaus:

A: Ilmastaselvityksen tulisi sisältää vain rakennuksen hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki

B: Ilmastaselvityksen tulisi sisältää rakennuksen sekä rakennuspaikan hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki

-

3. Minkälaisia taloudellisia vaikutuksia arvioit esitetyillä muutoksilla olevan edustamasi tahon kannalta?

-

4. Kommenteja alueidenkäyttölain 57, 188 a ja 197 §:stä

-

5. Kommentteja ympäristönsuojelulain 156 b §:stä

-

6. Kommentteja laista viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympärisövaikutusten arvioinnista annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Kokko Sari
Näkövammaisten liitto ry